

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 81.—

za pol leta . K 42.—

za četrt leta . K 21.—

za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Spopadi med D'Annunzijem in laškimi vojaki.

LDU Berlin, 23. decembra. (DKU) »Vossische Zeitung« javlja iz Rima: V sporu med italijanskimi vladnimi četami in D'Annunzijevimi legionarji poročajo o prvih praskah. Legionarji so obstreljevali italijansko torpedevko z obale otoka Krka. Zadarski legionarji so napadli vladni parnik, obvladali mostvo in odnesli puške ter strojnico. Enaki poskusi v drugih italijanskih mestih so se ponesrečili. Vladni krogi vse to mirno gledajo.

LDU Trst, 22. decembra. (Stefani) V bližnji reški okolici je vrgel neki legionar bombo proti karabinierjem, od katere je bil eden karabinier usmrčen in eden ranjen.

Draginja v Ameriki — pada.

Delavstvo naj odškoduje kapitaliste.

Vesela so poročila, ki jih danes beremo v ameriških listih. Skoraj na slednji strani je kakšna notica o padanju cen posameznih predmetov. Vzroki padanja tržnih cen so razni. V Ameriki se je nakupilo tekom svetovne vojske ogromno sirovin, ki se danes pretvarjajo v obrtno izdelke, za katere pa ni nikjer kupea. Izvoz Združenih držav je v zadnjem času slab in še vedno pada. Nazadovanje izvoza je posledica visokega dolarjevega kurza. Tako se vsaj deloma maščuje na ameriškem kapitalu njegova taktika, znižati na vso moč kurs ostalega denarja. Zato danes nihče ne kupuje in ne prodaja blaga v Ameriki, ampak v onih deželah, kjer ni tako visok kurs. In tako je danes v Ameriki veličanska zaloga, tako živil kakor v drugih predmetov, posebno tekstilnih in kovinskih. Posledica tega pa je na eni strani padanje cen, na drugi pa naraščajoča brezposelnost in padanje zaslužka. Ameriški kapitalisti pa nikakor niso zadovoljni s padanjem cen in zato se trudijo, odškodovati se na

LDU Rim, 23. decembra. (Stefani) Poslanska zbornica je razpravljala danes o proračunskem provizoriju. Med debato je izjavil ministrski predsednik Giolitti, da ni dopustno, da se v imenu Reke osnavljajo v Italiji oborožene tolpe in da ob mejah ni potreba nikakih organizacij, ki bi sejele v državi razdor in napadale ozemlja, ki ne pripadajo niti Italiji, niti reški državi. Državo bo vodila misel zmernosti in miroljubja.

LDU Split, 23. decembra. (ZNU) Iz Zadra javljajo, da so te dni prišli z Reke arditci v municijo ter zasedli mali otok Molak. Govore, da nameravajo zasesti vse otoke, ki pripadajo zaderski občini.

ta način, da morajo delavci delati za manjšo mezdno. Pri tem so najhuje prizadeti kovinarji. Tako je bilo v železnicah v Whelingu koncem listopada odpuščenih 2500 delavcev, tvornice Calumet in Hecla so postavile 1800 delavcev na cesto, ostalim delavcem pa so znižale zaslužek za 15 odstotkov. V Newyorku je bilo v listopadu zatvorjenih vseh šest sladkornih rafinerij družbe American Sugar Refining Co. Kot vzrok se navaja nenavadno majhno povpraševanje po sladkorju. V St. Louisu so znižali zaslužek tesarskim in mizarskim delavcem. In že se opazuje padanje cen vsaj nekaterih predmetov. Tekstilni predmeti so padli za 30—50 odstotkov; trgovci pa se boje nadaljnjega padanja cen, zato bi radi brž vse spravili v denar. Cene obutve so padle za 35 odstotkov. Tudi cene cukra in moke gredo navzdol in upanje je, da bode cena moke in cukra še padla, ker je bila letos v Ameriki nenavadno dobra letina sladkorne pese in vsega žita.

pravljalo tudi o izvolitvi ustavnega odbora in novem poslovniku. Predlog Ljube Davidovića, naj se takoj po izvolitvi predsedništva preide na volitev odborov, je pobijal Nikola Pašić, češ da je treba počakati na overitje vseh poslanskih mandatov in da se naj šele potem izvede volitev ustavnega odbora, ki bi bil sestavljen iz 42 članov. Kar se tiče poslovnika, je Nikola Pašić izjavil, da se bo izvolil tudi odbor za izpremembo poslovnika ter da se bo sedanji poslovnik izpremenil, ako bo parlament spoznal, da je neprimeren.

DIPLOMATIČNI SPOR MED HOLANDSKO IN JUGOSLAVIJO.

LDU Belgrad, 23. dec. (Presbiro) Ministrstvo za zunanje stvari je 21. t. m. objavilo v javnosti noto, ki jo je 15. dec. poslalo holandskemu poslanstvu in v katerem ga poziva, naj zapusti Belgrad. Ta edin opravi odgovor na izjavo holandskega ministra za zunanje stvari v parlamentu v Haagu osvetljuje postopanje Holandije in dementira to izjavo. Iz note je razvidna vsa popustljivost belgrajske ter vsa trdovratnost holandske vlade. Sedaj je ugotovljeno, da je holandska vlada obetala preteklo leto, da bo odpoklicala svojega častnega konzula Rappaporta, a je nenadoma izpremenila svojo zadržanje in začela zahtevati nekakšno opravičilo, dasi je ugotovljeno, da Rappaport nikdar ni bil aretiran, nego samo interniran ob času operacij leta 1915, ter da je tudi v internaciji dopisoval s svojo vlado. Ugotovljeno je nadalje, da holandska vlada ni hotela odpoklicati svojega častnega konzula in da mu je belgrajska vlada odrekla njegov značaj šele po odklonitvi holandske vlade. Medtem je bil v trenutku izгона Rappaport privatna oseba, ki je prej imela avstro-ogrsko državljanstvo. Pozneje je Rappaport izjavil, da je poljski državljan (v resnici je poljski žid) ter je zaprosil meseca junija t. l. za srbsko državljanstvo, kar mu je pa bilo odklonjeno. Kar se tiče tona holandskega protesta, je po mnenju vseh kompetentnih oseb neprimeren.

LDU Belgrad, 23. decembra. (ZNU) Zemljoradniki zahtevajo, da se v najkrajšem času izdela stalen poslovnik. Po debati o ustavi bodo kategorično zahtevali pozitivnih sklepov glede življenskih vprašanj kmetijstva in zlasti glede rešitve agrarnega vprašanja.

LDU Belgrad, 23. dec. (ZNU) Na večerajšnji seji načelnikov strank se je razpravljalo tudi o izvolitvi ustavnega odbora in novem poslovniku. Predlog Ljube Davidovića, naj se takoj po izvolitvi predsedništva preide na volitev odborov, je pobijal Nikola Pašić, češ da je treba počakati na overitje vseh poslanskih mandatov in da se naj šele potem izvede volitev ustavnega odbora, ki bi bil sestavljen iz 42 članov. Kar se tiče poslovnika, je Nikola Pašić izjavil, da se bo izvolil tudi odbor za izpremembo poslovnika ter da se bo sedanji poslovnik izpremenil, ako bo parlament spoznal, da je neprimeren.

LDU Belgrad, 23. decembra. (ZNU) Ministrstvo za zunanje stvari je 21. t. m. objavilo v javnosti noto, ki jo je 15. dec. poslalo holandskemu poslanstvu in v katerem ga poziva, naj zapusti Belgrad. Ta edin opravi odgovor na izjavo holandskega ministra za zunanje stvari v parlamentu v Haagu osvetljuje postopanje Holandije in dementira to izjavo. Iz note je razvidna vsa popustljivost belgrajske ter vsa trdovratnost holandske vlade. Sedaj je ugotovljeno, da je holandska vlada obetala preteklo leto, da bo odpoklicala svojega častnega konzula Rappaporta, a je nenadoma izpremenila svojo zadržanje in začela zahtevati nekakšno opravičilo, dasi je ugotovljeno, da Rappaport nikdar ni bil aretiran, nego samo interniran ob času operacij leta 1915, ter da je tudi v internaciji dopisoval s svojo vlado. Ugotovljeno je nadalje, da holandska vlada ni hotela odpoklicati svojega častnega konzula in da mu je belgrajska vlada odrekla njegov značaj šele po odklonitvi holandske vlade. Medtem je bil v trenutku izгона Rappaport privatna oseba, ki je prej imela avstro-ogrsko državljanstvo. Pozneje je Rappaport izjavil, da je poljski državljan (v resnici je poljski žid) ter je zaprosil meseca junija t. l. za srbsko državljanstvo, kar mu je pa bilo odklonjeno. Kar se tiče tona holandskega protesta, je po mnenju vseh kompetentnih oseb neprimeren.

LDU Belgrad, 23. dec. (ZNU) Na večerajšnji seji načelnikov strank se je razpravljalo tudi o izvolitvi ustavnega odbora in novem poslovniku. Predlog Ljube Davidovića, naj se takoj po izvolitvi predsedništva preide na volitev odborov, je pobijal Nikola Pašić, češ da je treba počakati na overitje vseh poslanskih mandatov in da se naj šele potem izvede volitev ustavnega odbora, ki bi bil sestavljen iz 42 članov. Kar se tiče poslovnika, je Nikola Pašić izjavil, da se bo izvolil tudi odbor za izpremembo poslovnika ter da se bo sedanji poslovnik izpremenil, ako bo parlament spoznal, da je neprimeren.

Brez domu.

Ako kdaj, si človek o božiču želi domu. Ne domu pod lastno streho — to bi bile danes že kar pregrešne želje — ampak vsaj domu v kolikor toliko primernem lastnem, stalnem stanovanju. Imeti lastno ognjišče, ob katerem se zbira in živi le lastna družina, do katerega nima dostopa in pravic noben tujec — izvemši seveda prijatelje in goste — imeti z eno besedo dom, v katerem se čuti človek svobodnega in gospodarja samega sebe in svojega imetja, naj je to še tako borno — to je tudi ta božič najgorečnejša želja premožnih prebivalcev našega mesta. Zaenkrat prazna iz brezupna želja.

Na stotine družin in še več posameznikov je, ki bodo morali letošnji božič praznovati v najneprimernejših prostorih, v najneprijetnejših stanovanjskih razmerah: po vagonih, kletih, podstrešjih, skladiščih, barakah ali pa v deljenih gospodinjstvih in prostorih, po dvoji, troji čisto tuji si ljudje ob enem ognjišču. Vse to niso domovi, marveč ječe, zasilna zatočišča, ki se v njih vsi čutijo sužnje in pregnance.

Božič, ta najintimnejši družinski praznik, praznik domačega ognjišča, praznik jaslic v domači izbi, ki imajo ondi svoj častni prostor ne samo en večer, ampak celo leto in leto za letom — božič v takih razmerah na zunaj ni mogoč. Zato se danes s sočutjem spominjamo vseh tistih prebivalcev našega mesta, ki so brez domu. Pri tem nas prevzema samo ena misel: Tako ne sme ostati!

Vsi se moramo združiti v prizadevanju, da se stanovanjska beda čim preje premaga, da se kolikor mogoče hitro približamo uresničenju našega ideala: da imej vsak človek prostor, kamor more v miru položiti svojo glavo. To je pač najprvotnejše pravo človekovo, saj imajo celo zveri svoja stalna bivališča in ptice svoja stalna gnezda. Brez pravega domu ni pravega življenja, ni pokoja, ni veselja, brez domu zlasti ni družine v njenem pravem pomenu. Tako hirajo in se izgubljajo najdragocenejše kulturne in socialne sile. Da so take razmere tudi gospodarsko rana za posameznika in skupnost, je jasno. Zato mora biti ena prvih skrbí socialne politike, da se temu stanju odpravi. Tu morajo sodelovati država, pokrajine, občine in socialne organizacije, da se omogoči zidanje novih hiš in doseže, da bo vsaka družina, pa tudi vsak posameznik za primeren denar dobil človeku vredno bivališče, stalen dom.

Ustanoviti se mora velika splošnokoristna stavbinska zadruga, kateri naj gre na roko zakonodaja in vsa javna uprava: Država, pokrajine in občine naj se udeležijo akcije s kapitalom, prepuščanjem zemljišč, dobavo lesa, olajšanjem in pospeševanjem prevoza stalnega materiala, brezcarinskim uvozom stavbnih potrebščin itd. Brezobzirno se mora pritegniti v akcijo zasebni velekapital. Vse banke in industrijska podjetja morajo sorazmerno svoji gospodarski moči prispevati k temeljni glavnici splošne stavbinske zadruge. Ostalo bi dali neposredni interesi: delavci in uradniki, ki bi si gotovo radi pritržali vsak teden ali mesec toliko od svojih plač, da bi mogli vzeti vsaj po en delež pri zadruzi in si tako zagotoviti v doglednem času stalen dom. Na vsak način moramo v naši državi in posebej v Ljubljani čimprej priti tako daleč, da bo vsakemu zagotovljen najprimitivnejši življenski pogoj: svoj dom, če že ne lastna streha. S tem želimo vsem tistim, ki se danes še potikajo po vagonih, kletih, podstrešjih in drugih zasilnih zatočiščih, da bi čim preje dočakali Božič, ki ga bodo mogli obhajati v prijaznem, lastnem domu! Obetamo jim, da se bomo kakor doslej tudi v bodoče neustrašeno borili za njihove pravice.

Štrajk v Trbovljah in vlada.

LDU Belgrad, 23. decembra. (ZNU) Danes je bila v konstituentni seji vlade, na kateri so sklepali o odredbah, ki jih je treba ukiniti glede stavke rudarjev v Trbovljah.

Zadnje organizacijsko delo dr. Kreka.

Na dan sv. Janeza Evangelista je dr. Krek praznoval svoj god. Teža dne se bodo naši ljudje zopet spominjali dragega nam rajnika v molitvah. Mi se pa danes pred praznikom sv. Janeza Evangelista vnovič spominjamo, kaj je našemu ljudstvu bil rajni dr. Krek in kake naloge čakajo njegovih organizacij danes.

Dr. Krek je bil ustanovitelj organizacij slovenskih in hrvatskih krščanskih delavcev. Skoro do konca prvega desetletja sedanjega stoletja je neumorno ustanavljal krajevne delavske in druge ljudske organizacije: strokovne, zadrugne in izobraževalne.

Pri krajevnih strokovnih organizacijah je pa sprevidel, da s krajevnimi organizacijami ni mogoč velikopotezen razmah. Zato je ustanovil »Jugoslovansko Strokovno Zvezo«, katera naj bi bila za naše delavstvo predvsem strokovna in obenem tudi prosvetna organizacija. Neštokrat je poudarjal, da mora »Jugoslovanska Strokovna Zveza« zbrati v svoje naročje vse krščansko misleče delavstvo na slovenskem jugu. Silil je še pred vojsko na to, da bi se razširila tudi po Dalmaciji. Če se ni, ni bila to njegova krivda: v vodilnih krogih J. S. Z. takrat ni bilo dr. Krekove koraje.

Po zgledu J. S. Z. se je preosnovalo tudi Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo, katero tvori že danes mogočen gospodarski organizem v Sloveniji, dasi še ni izdaleko doseglo tiste močnejše sile, katero mora še doseči. Ta najstarejša dr. Krekova konsumna zadruga organizacija mora stremeti za vzorom, da bo konsumnozadruga organizirala reveža v celi naši državi.

Ob zadnjih volitvah je navalila ne samo v Sloveniji, marveč v celi naši državi plutokracija z vso svojo silo proti vsem ljudskim strankam. Pod najlažnejšo frazo demokratične stranke so delali proti res ljudskim strankam s sredstvi, kakršnih pri nas nismo bili navajeni. Najzadnji demokratski tedniki so se premenili kar v dnevnike, dasi je dnevne demokratične časnikarske poplave v Sloveniji danes že toliko, kolikor bi je človek ne bil nikdar pričakoval. Demokrati so kupili v Mariboru nemški dnevnik in ustanovili demokratični dnevnik »Tabor«; v Ljubljani je poleg »Slovenskega Naroda« še demokratično »Jutro«. S tiskovinami so delali tako, da so pošiljali svoje agitatorje s polnimi nahrbtniki agitacijskih letakov v najoddaljenejša hribovska vasi. Kdo je plačal milijone, katere je stala demokrate njihova agitacija? Kdo je vzdrževal in kdo vzdržuje toliko demokratičnih dnevnikov, katerih pač naročniki in tisti, ki inserirajo v nje, ne morejo sami vzdrževati? Trdno smo prepričani, da vzdržujejo demokratski tisk banke, katere so si, kakor na tem svetu, nagrabile tudi pri nas veličanska premoženja. Bankam gre za to, da dobé v roko politično moč stranke, katere naj bi ščitile koristi velikega kapitala, organizirane v bankah, da bi še naprej moderni krvosesi pili kri ljudstva. Banke, ki se danes pečajo s stvarmi, ki pravzaprav ne spadajo v njihov posel, ki so si podjarmile industrijo, ki se same pečajo že tudi v veletrgovino, si hočejo ohraniti svojo moč in silo. Milijoni, ki jih stane vzdrževanje od njih odvisnega tiska, se jim izplačajo, če si zagotové politično moč. Dobro namreč vedo, da jih tako v odiranju ljudstva ne bo nihče oviral. Proti velikanski premoči bank izkoriščano ljudstvo nima drugega sredstva, kakor okrepitev zadrugništva.

Po zaslugi rajnega dr. Kreka imamo v Sloveniji dobro razvito zadrugništvo. Toda v sedanji obliki nikakor ne more biti kos plutokraciji in bankam, katere ustanavljajo svoje podružnice že v malih krajih. Zveze naših Rajfajznovk so za današnje čase preslabe. Rajfajznovke so iz malih oderuhov izrgale naše ljudstvo v zadnjem desetletju minulega stoletja. Poklicane so zdaj, da bodo ljudstvo iztrgale iz krempljev velikega, modernega oderuštva, organizi-

ranega v obliki sedanjih velebank. Izredni časi zahtevajo izrednih sredstev. Pereče in nujno je zato vprašanje, da se morebiti v obliki »Združne zveze« organizirajo vse naše Rafajznovke tako, da prenehajo kot mali avtonomni krajevni organizmi in se spremenijo v močno osrednjo hranilnico in posojilnico z delokrogom v celi naši državi; dosedanje Rafajznovke naj bi pa poslovale naprej kot podružnice mogoče osrednje hranilnice in posojilnice. Tako bi se ustvaril res mogočen ljudski gospodarski organizem, kateri bi bil sposoben in dovolj mogočen, da zajeti poplavo, s katero ogrožajo banke ljudski blagor.

Mudi se! Misel, četudi navidezno drzna, je izpeljiva. Nujnost njene izpeljave so nam dokazale zadnje volitve! In to z gospodarskega ter socialnega vidika!

—šk—

Rumunija odstopi Rusiji del Besarabije.

LDU Dunaj, 23. decembra. (DKU) Ukrajinski tiskovni urad javlja: Po poročilu nekega lista se že nekaj dni vrše neoficijalna pogajanja med zastopniki sovjetske Rusije in Rumunske v Bukarešti. Pogajanja so pokazala že nekaj uspeha, ker je Rumunija izjavila, da se strinja z odstopom južnega dela Besarabije Rusiji.

Politične novice.

— Liberalcem v spomin. Z ozirom na znano polemiko, ki se je pred kratkim razvila med nami in mariborsko »Stražo« je smatral stari »Slov. Narod« potrebno, da izreče tudi on svojo besedo zraven. Izrekel jo je, pa ni pomislil, kako pametno je, če se politični grešniki v takih stvareh drže lepo v ozadju. »Slov. Narod« je namreč očital »klerikalcem«; »habsburgovstvo«, »klečplazstvo« itd. Besede »Slov. Naroda« niso bile ne originalne in ne duhovite. Kakor rečeno, tudi pametne ne. Kdor stoji za steklom, naj ne meče kamenja na druge. Kajti zgodilo se je dne 31. januarja 1917, da je cesar Karel habsburški sprejel v slovesni avdienci znane »srbofile« ter protiaustrijske revolucionarje, ki so se tedaj zbirali okrog »Slov. Naroda«. Ti gospodje so bili: Dr. Ivan Tavčar, dr. Triller, dr. Ravnihar in Ivan Knez. Cesar je vprašal dr. Trillerja, koliko let je v dež. odboru. Dr. Triller je odgovoril, da pet let ter da ima referat za žandarje, nakar je cesar odgovoril da ga to zelo veseli. Dr. Tavčarja pa je vprašal cesar, koliko časa je državni poslanec. Župan dr. Tavčar je odgovoril, da ni drž. poslanec, deželni poslanec je pa že 30 let in župan ljubljanski pet let. Cesar se je zelo zanimal za apravižano vprašanje in je končno zopet posebno poudarjal junastvo c. in kr. 17. pešpolka. Dr. Tavčar: »Vaše Veličanstvo, pa tudi naš 27. domobranski pešpolk je lep polk ter se je tudi izredno odlikoval.« ... Ta sijajni odgovor nam je najboljši dokaz, kako je v vrstah stranke »Slov. Naroda« že tedaj živel zavest neizmernega jugoslovanstva, ogromne jugoslovanske državitvornosti ter neprekosljivega jugoslovanskega patriotizma.

— Herman Wendel o uspehu volitev v Jugoslaviji. Herman Wendel priobčuje v dunajski »Arbeiter-Zeitung« daljši članek o izidu volitev v Jugoslaviji. Kljub vsej razcepjenosti, pravi Wendel, pomenja ta izid vendar zmago jugoslovanske narodne in državne misli. Da, večina se je izrekla na prvi pogled celo za centralizem. Vendar je gotovo, da so dobili srbski radikali, Radičević in slovenski krščanski socialci (ljudska stranka) večino glasov kot izrečno plemenske, oziroma avtonomistične stranke. O Slovenski ljudski Stranki naglašajo, da nastopa zavedno kot stranka malega moža proti velekapitalu. Z ozirom na nepričakovane komunistične uspehe opozarja, da so zmagovalci komunisti v najbolj zaostalih delih države, dočim so v naprednih ostali v neznatni manjšini. Komunisti kakor tudi nove kmetske stranke svojih uspehov nimajo zahvaliti drugemu nego nezadovoljnosti kmetskih in drugih neosveščenih mas. Sedaj bodo morali komunisti pokazati, kaj znajo.

— Dr. Kukovec in dr. Žerjav. Ministru dr. Kukovcu so dnevi štetli. Na njegovo mesto hoče priti dr. Gregor Žerjav ter pokazati, kako bankirji razumejo socialno politiko. Toda ni gotovo, da bi se dr. Žerjavu to posrečilo. Med 90 možmi demokratskega kluba je namreč 90 takih, ki hočejo postati ministri. Zato na enkrat ne bo za vse prostora v vladi.

— Proti grškemu kralju Konstantinu. Iz Aten poročajo: Admiral Kelly, vodja angleške mornariške misije na Grškem, in francoski general Gramat, poveljnik francoskega vojaškega oddelka v Atenah, sta včeraj odklonila odlikovanje, katero jima je poklonil kralj Konstantin.

Dnevne novice.

— Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo preložen. Glavni odbor Kmetijske družbe za Slovenijo je v svoji seji dne 21. decembra t. l. sklenil, da se zaradi nastalih ovir prekliče družbeni občni zbor, ki je bil sklican na 29. decembra t. l. in razglašen v 22. in 23. številki »Kmetovalca«.

— Položnice za obnovo naročnine za prihodnje leto smo priložili današnji številki »Večernega lista«. Celoletna naročnina za vse kraje Jugoslavije znaša 144 K, enomesečna 12 K. P. n. naročniki naj se teh položnic poslužijo čimprej, da bo mogoče pravočasno izvršiti potrebna dela za redno pošiljanje časopisov.

— Nov ilustrovani list. Začetkom l. 1921. bo v Ljubljani začel izhajati nov ilustrovani list »Plamen«. Urednik in izdajatelj lista, ki bo izhajal dvakrat na mesec, bo g. Jos. Prunk. V vabilu na naročbo in sodelovanje povdarja izdajatelj, da ima »Plamen« nalogo, »izpolniti vrzel, ki jo Slovenci bridko občutimo na polju ilustrovanega časopisja. Ilustrovani list pogreša inteligent in preprost človek, kajti dobra slika, ki je mnogo bolj zgovorna kakor sama beseda, spopolnjuje nazorno, kar skuša pojasniti beseda. In če kdaj, potrebujemo ravno v tem trenutku, ko stojimo Slovenci in sploh Jugoslavlani takorekoč na pragu svojega novega svobodnega življenja, pozitivnih in stvarnih pojasnil o našem položaju. Potrebujemo vsestranske razbistritve naših zamotanih razmer. Potrebujemo spoznavanja bogastva in krasot, ki nam jih nudi naša ožja in širša domovina. Potrebujemo bodrila, da se smotreno, zavedno in vestno poprimemo dela, da dosežemo one cilje, po katerih hrepenimo.« — Dalje našteva g. izdajatelj podrobno razne naloge, ki si jih je stavil. »Plamen« bo izhajal za zdaj dvakrat na mesec, vsak drugi in četrti petek vsakega meseca na najmanj 12 velikih straneh (format 38x29 cm). S svojega nevtralnega stališča, za katero jamči izdajatelj, bo prinašal beletristične spise in pa razne strokovne članke v gori očitani smeri, katerih namen bo, vplivati pojasnjevalno in bodrilno. V to svrhu bo dajal prostora v tem smislu raznim naziranjem, v kolikor se bodo uveljavljala stvarno in pozitivno. To svoje prosvetno delovanje bo podpiral z mnogoštevilnimi slikami in ilustracijami. Vsebinska in slikovna bodo najraznovrstnejše in čimveč bo mogoče pupilarni, tako da bo list »Plamen« poskušal zadoščati vsem obzorjem in vsem slojem. Ker se bo vsled velikih stroškov za tisk in papir tiskalo le neobhodno potrebno število izvodov, vabimo vljudo vse one, ki žele imeti list »Plamen« ali ga dobiti na vpogled, da ga takoj naroče ali sporoče svoje naslove. — Posamezna številka bo stala 1 in pol dinarja (6 kron). Naročnina za celo leto 35 dinarjev (140 kron, za pol leta 18 dinarjev (72 kron), za četrt leta 9 dinarjev (36 kron). Inserati po tarifi in dogovoru. — Upravništvo in inseratni oddelki začasno: Ljubljana, Kongresni trg števil. 19 (v knjigarni »Nove Založbe«). — Oseba nam je poročila, da bo novi list res nevtralen.

— Tifus v Zagrebu. V Zagrebu je v tamošnji ubožnici ter v policijskem in sodnem zaporu izbruhnil tifus. En sam dan je bilo 11 obolenj. V vseh teh zavodih vladajo, kakor piše dr. Thaller v »Riječi«, skrajno neznosne razmere, kar tiče snage in hrane. Vse je zaraženo z ušmi, ki so edine prenašalke pegavca. Oblasti so odredile, da se v navedene zavode končno radikalno uvede snaga.

— Nov premožovnik na Češkoslovaškem. Kakor poroča »Tribuna«, so pri Bratislavi odkrili premožovno žilo.

Ljubljanske novice.

— Lj Krščansko žensko društvo vabi vse svoje članice in prijateljice društva na družabni sestanek v nedeljo, dne 26. decembra, na sv. Stefana večer ob 8. uri v srebrni dvorani hotela »Union«.

— Lj Tečaj za šivanje. Krščan. žensko društvo je zaključilo 20. t. m. prvi šivalni tečaj, ki ga je otvorilo dne 1. septembra 1920 in ki je trajal vse delovne dni od 6. do 9. ure zvečer v Ljudskem domu. Tečaja se je udeležilo okrog 40 obiskovalk, ki so z vso vneemo in pa pridnostjo sledile pouku, popravile in nanovo naredile mnogo oblek in perila. Podobni tečaj bo priredilo društvo tudi spomladi, na katero prireditve že sedaj opozarjamo ukaželjne. Datum pričetka se bo pravočasno objavil v časopisih.

— Lj »Veleturist«. V nedeljo, dne 26. dec. (na praznik sv. Stefana) ponovi na splošno zahtevo ob 8. uri zvečer Ljudski oder priljubljeno burko »Veleturist«. Ker se bo tej sezoni stavila za dalj časa iz repertoirja, opozarjamo vse, da v nedeljo posetijo reprizo. Predprodaja vstopnic kot po navadi. V nedeljo, dne 26. t. m. se dobe ob 2. ure pop. dalje v pisarni Ljudskega odra.

— Lj Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske od 12. do 18. dec. 1920 izkazuje 19 novorojenec, med temi 1 mrtvorjenec. Umrlo je v Ljubljani 20 oseb. Od umrlih je domačinov 13, tujecev je 7. — Umrli so za tifuzom (legarijem) 1 tujeec, za jetiko 3 (med njimi 2 tujece), vsled mrtvouda 2, vsled nezgode 1, vsled samoumora 1, za

različnimi boleznimi 12. — Za nalezljivimi boleznimi so oboleli in sicer: za škrlatno 1, za tifuzom 2 (vmes 1 tujece).

— Lj Dr. Tavčar se je vrnil iz Belgrada. Pravi, da se v Ljubljani počuti neizmerno bolje ko v Belgradu. Pa je naletel tudi na dobro. Blato po Ljubljani je zmrazilo, brozge vsled mraza ni, vsled česar so ljubljanske ulice čednejše ko so bile ob njegovem odhodu.

— Lj Božično vreme. Gospej zimi se je vendar zdelo spodobno, da za božič nastopi nekoliko resnejše: noč je zmrazilo. Dasi ve-

Alojzij Remec:

Vila v snegu.

Pustil jo je samo v vili ob jezeru. Opravki, kupčije, dobra konjunktura pred srbskim božičem, vse to ga je klicalo v Zagreb, v Srbobran, v Novisad in bogve kam še vse. Ni ga udržalo niti to, da bi bil to prvi božič, ki bi ga praznoval z njo, ki mu je bila šele šest mesecev žena.

Tako je ostala sama. Kuharica Rezi-ka jo je prosila, naj jo pusti za praznike domov, in gospa Ela je bila predobro, da bi tej prošnji ne ugodila.

Opoldne je Rezi-ka odšla, zdaj se mračilo. Prvič v življenju je gospa Ela bila od poldne do večera sama, ne da bi imela človeka zraven sebe. Na sveti večer, v nemirni, kipeči mladosti dvajsetih let, v zapuščenosti mlade žene, ki je še kakor nevesta, je samota bridka. In v razkošni vili z devetimi sobami, kjer nikogar ni, je samota dvakrat tako bridka.

Jezero zmruže. Izpod belih zasneženih gora se kade megle v mrak. Vsake pol ure grmi v daljavi. Plazovi gredo s strmin. V megli se zasliši včasih krič divjih gosi, ki jim v bičju zamrzujejo skrivališča.

Gospa Ela leži na divanu v najsvetlejši sobi, kjer so okna obrnjena na jezero. Oči jo pečejo od solz, ki jih ne more jokati. Iz upornosti ne. Iz upornosti je pustila božično drevesce v veži pod stopnicami, kamor ga je bil pred tremi dnevi postavil voznik Matija, kakor mu je bil naročil gospod. Iz upornosti ni odprla niti ene izmed vseh škatelj in škatljic, ki jih je bil prinesel njen mož z zadnjega potovanja z darili za praznike. Iz upornosti ni povabila nikogar, da bi praznoval z njo sveti večer.

Zdaj je sama in posluša skrito žitje zapuščene vile.

Kako je daleč od sveta! Do sosednje vile, kjer bivajo ljudje, je četrt ure in to je noč neskončno daleč. Pred dvema urama so cingljale mimo po cesti zadnje sani. Srečen človek, ki se je peljal k svojim, da praznuje z njimi božični večer!

Gospa Ela pa je ločena od sveta, ljudi in življenja. Le trepetajoči odsvit ognja skozi vratca pri peči ji dela družbo. Včasih se utrga sneg s trehe in zgirni na vrt, da se vsa stresa. Dolj v veži se dotakne za trenutek kroglica zvončka pri telefonu. Samo kratek boječ zvenk, kakor bi jo hotelo klicati iz daljnjega sveta vse lepo svetlo življenje božičnega večera.

Že ves popoldan čaka, da jo telefon res pokliče. Saj ji je mož obljubil, da ji bo voščil, naj bo koderkoli. Poslušala bi ga, a niti besedice ne odvrnila, obesila slušalo in šla zopet v sobo. Da bi iz njenega vol-ka videl, kako ji je hudo...

Čemu jo je Alfonz zaprl v to vilo! Poleti jo je pregovoril, da sta se preselila vanjo, ko je bilo letovišče še polno ljudi. Govoril ji je o izborni kupčiji, o dobičku, ko na jesen vilo spet proda. Alfonz sploh ne govori o drugem kakor o kupčiji, o Bački in Banatu, o svinjskih trgovcih v Srbobranu, o vagonih in fakturah in o valuti. Na vse lepe besede ljubezni, s katerimi si je pridobil njeno mlado srce, je pozabil štirinajst dni po poroki, ko je njeno doto vtaknil v prvo kupčijo.

Zadnje čase je sploh slabe volje, skrita skrb ga tare, v večni zadregi je. Zaupa ji pa ne niti ene besede, na vsa njena vprašanja ji ponavlja odgovor: — Ti tega ne razumeš!

Denar, dobiček mu je vse. Želja po njem ga ji je odtrgala od nje prvi božični večer, ki ga je doživela kot njegova žena.

Ta misel jo tako boli, ko se vzbudi v njej, da premagava vso upornost v njej in da se ji vsujejo tako dolgo zadržane solze iz oči.

In niti voščil ji ni in ne bo! Kako kupčijo sklepa in je pozabil.

Gospa Ela vstane in odvre električno luč. Izpod stropa se vsuje iz žarnice blesteča luč, kakor iz dalje stopijo krog nje s tulipani poslikane stene, slike ožive na njih, toplo, nežno, kakor bi jo hotele tolažiti, se uvrsti krog nje belo rokoko-pohišstvo.

Gospa Ela stoji sredi sobe. V velikem ogledalu s pozlačenim okvirjem se vidi vsa bela in lepa. A se ne gleda, obrne se, stisne pesti, da jo členki zabole.

— Sovražim te! Nočoj na sveti večer te sovražim!

Tedaj je v resnici zabrel zvonček pri telefonu.

Gospa Ela hiti v pritličje in vsa drgetajoča v tem komaj najde slušalo.

— Odpusti, odpusti! — vpije vse njeno srce, ki je hip prej bilo polno sovraštva.

mo, da marsikje manjka kuriva in tople obleke, smo vendar prepričani, da bo vsem brez razlike ustrezno, ako bomo imeli mrzel, pa zato suh, svež božič. Upajmo, da nam vsaj tega božičnega daru vremenski bogovi ne odreko. Barometer, ki je doslej stal nizko, se je nočoj zelo dvignil.

— Lj Ker je izmaknil Andreju Šalamonu, hlapcu pri Sušniku na Zaloški cesti, dva zavitka tobaka, suknjič in hlače v vrednosti 1000 kron, je obsodilo dež. sodišče Josipa Cvetka na 4 mesece težke ječe.

»Halo! Gospa Ela?« vprašuje moški glas.

»Da. Prosim, kdo tam?«

»Adjunkt Vrančič, na postaji. Veliko sitnost imam, morda nam Vi pomagate?«

»Prosim!« odgovori gospa Ela in v njenem glasu zveni razočaranje.

»Neka begunka je tu. Sirota z dvema otroci. In tretji, oprostite gospa, radi tega Vas kličem. Njena težka ura je prišla, zato ni mogla z vlakom naprej. Klical sem župana in ta meni, da naj jo damo v Vašo vilo. Najprikladnejše je, dvajset minut vožnje s postaje. Sani so že naprežene. Da bi videli to siromaštvo, bi se glavo usmilili.«

»Prosim, gospod adjunkt, sama sem, zato Vam ustrezem. Recite ženski, naj bo brez skrbi. Tako sem bila sama, da me je že bilo strah! Tako bom imela vsaj družbo!«

V Elinem glasu ni več nič razočaranja, samo usmiljenje in skrb trepeče v njem.

»Hvala lepa, gospa! Ne veste, kako sem bil v skrbeh. Tu sem sam in mi moški smo v takih slučajih brez pametne misli. Vesel božič, dasi boste morda imeli nemirno noč!«

Gospa Ela tolaži adjunkta, naj se nikar ne opravičuje. Smeji se in mu je la-ležna, da je izbral ravno njo, da pomore nesrečnici v sili.

Ko telefon odzveni, je gospa Ela vsa druga. V pritlični sobi zakuri peč, ob rakavem polenu si v naglici obdrgne prste, da krvavi, a ona ne čuti ničesar. Vse luči v pritličju odvre, odgrne posteljo.

Samo da ne bo sama na sveti božični večer!

Ko se pred vrati ustavijo sani, hiti odpirat. Sama pomaga begunki s sani in jo pelje v sobo. Začudenost strme vanjo boječ, trpeče oči. Mrzle, koščene roke se oklepajo njenih prstov in jih hočejo nesti k ustnam, da jih poljubijo, čez blede, veličica sta zdrknili dve solzi.

»Gospa, gospa, nikoli Vas ne pozabim...« šepče ženska.

»Pri meni boste kakor doma. Vašima otrokoma naredim božično drevesce. Vi pa boste tu v miru.«

Voznik Matija je spravil s sani še oba otroka. V veži stojita preplašena, deklica zavita v veliko ruto, fant v raztrgani dolgi suknji, ki mu sega do členkov na nogi.

Gospa Ela ju boža po mrzlih licih.

»Mrz vama je. Kako vama je ime?«

»Francek!« pravi deček in gleda v luč mimo Ele.

»Pepca!« šepče deklica in gleda v tla.

Voznik Matija je spravil s sani še oba borna begunska prtljaga, dve culi in s parom prevezano košaro. Ko ugleda božično drevo pod stopnicami, se začudi: »Gospa, ali ne boste nič praznovali?«

»Sedaj bom praznovala, ker nisem sama!«

»Čudno družbo ste dobili. Kaj se hoče — taki so časi...« govori Matija in si popravi kučmo.

»Ali bi se peljal še po Maruško?« vpraša kakor v zadregi.

»Tako, Matija! Vožnjo Vam plačam jaz. In hitro!«

Ko Matija odcinglja s sanmi, pelje Ela otroka v zgornje prostore. V jedilnici ju posadi k mizi in jima nareže potice in ju boža po licih, da ju mine ves strah in začudenje. Smeji se z njima in jima pripoveduje o božjem Deletu, ki je prišlo nočoj tudi v njeno hišo, da ju obdaruje.

V selu za jezerom zvonijo v srebrni glas objemlje z božično milino vilo v snegu.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinjših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadavna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in moderniziranje tverke Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema v sredo in soboto.

— Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.

Sirite »Večerni list«!